FARMER NOTES

ព្រឹត្តិប័ត្រព័ត៌មានកសិករ

ការចេញផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា
A Publication of the Cambodian Agricultural Research and Development Institute

ការប្រើប្រាស់ជីអាសូត លើដំណាំស្រូវ

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ដំណាំស្រូវត្រូវការស្រូបយកអាសូតសុទ្ធ ប្រហែល ១៦,៨ គ.ក្រ ដើម្បីផលិតគ្រាប់ស្រូវ ១០០០ គ.ក្រ។ ដូច្នេះដើម្បីផ្តល់ទិន្នផលចន្លោះពី ១,៥ ទៅ ២ ត/ហ.ត ដំណាំស្រូវនឹងត្រូវការស្រូបយកអាសូត ប្រហែល ២៥ ទៅ ៣០ គ.ក្រ/ហ.ត។ ការផ្តល់អាសូតពីធម្មជាតិ ដូចជាពីដី ពីទឹកស្រោចស្រព ពីទឹកភ្លៀង និងពីសកម្មភាពរបស់ពពួកមីក្រូសារពាង្គកាយ គឺនៅចន្លោះប្រហែលពី ៣០ ទៅ ៦០ គ.ក្រ/ហ.ត។ មិនមែនគ្រប់អាសូតទាំងអស់ក្នុងដីសុទ្ធតែមានភាពសេរីអាចឲ្យដំណាំស្រូវយកបានទេ។ អាសូតខ្លះ ត្រូវបានបាត់បង់តាមការភាយឡើង ការជ្រាបចុះ ការហូរចេញ ការស្រូបយករបស់ស្មៅ ឬដោយពពួកមីក្រូសារពាង្គកាយក្នុងដី។

ប្រភេទដីខ្សាច់ ច្រើនមានបរិមាណសារធាតុសរីរាង្គតិច ហើយច្រើនស្ថិតនៅតំបន់ទំនាបអាស្រ័យរបបទឹកភ្លៀង រីឯប្រភេទដីល្បាប់ចាស់ ដែលសម្បូរដោយសារធាតុសរីរាង្គ ស្ថិតនៅក្នុងដីទំនាបលិចទឹក។ ការកើនឡើងនៃទិន្នផលតាមកម្រិតកំណត់នោះ មិនអាចទទួលបានឡើយប្រសិនបើមិនប្រើជីអាសូតតាមរយៈជីគីមី ឬជីសរីរាង្គទេនោះ។

ដើម្បីប្រើប្រាស់ជីឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងលក្ខណៈសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ក្នុងការបង្កើនទិន្នផលស្រូវ ត្រូវពិចារណានូវកត្តាសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

អ្វីដែលជាកត្តាកំណត់ទិន្នផល?

ជីអាសូតមិនអាចជំនួសមុខឲ្យកង្វះខាតទឹក ឬកង្វះខាតសារធាតុចិញ្ចឹមផ្សេងៗទៀតដូចជាផូស្វ័រ និង ប៉ូតាស្យូម បាននោះទេ។

ពេលខ្លះសារធាតុផូស្វ័រ ឬក៏សារធាតុចិញ្ចឹមផ្សេងៗទៀត អាចកំណត់ការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិខ្លាំងជាងសារធាតុអាសូតទៅទៀត។ការបន្ថែមជីអ៊ុយរ៉េដោយមិនបានដាក់ធាតុផូស្វ័រ ទៅលើប្រភេទដីជាច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មិនអាចបង្កើនទិន្នផលឡើយ គួរចងចាំថា ជីអាសូតគួរតែប្រើឲ្យមានតុល្យភាពជាមួយសារធាតុចិញ្ចឹមផ្សេងៗទៀត ឬកត្តាផ្សេងៗ។

តើគួរបាចជីអាសូតក្នុងទម្រង់ដូចម្តេច?

ធាតុអាសូតក្នុងទម្រង់ជាសារធាតុសរីរាង្គដែលរលួយល្មម គឺជាប្រភពអាសូតដ៏ល្អប្រសើរ។ សារធាតុសរីរាង្គបែបនេះរួមមាន ជីធម្មជាតិ ជីស្រស់ និងកាកសំណល់រុក្ខជាតិអំបូរសណ្តែក។ ជីសរីរាង្គមានមាឌ និងទ្រង់ទ្រាយធំសំពីងសំពោង ហើយមានបរិមាណអាសូតទាប ធ្វើឲ្យលំបាកក្នុងការដឹកជញ្ជូន ដោយត្រូវចំណាយពេលវេលា កម្លាំងពលកម្ម និងថវិកាច្រើន។ កាកសំណល់ខ្លះនៃរុក្ខជាតិអំបូរសណ្តែក រលួយយ៉ាងឆាប់រហ័សក្រោយពេលបង្កប់វាទៅក្នុងដី ដែលជាហេតុនាំឲ្យវាបញ្ចេញអាសូតបានឆាប់ ហើយធាតុអាសូតដ៏តិចតួចដែលរលាយយឺតៗ ត្រូវបានដំណាំប្រើប្រាស់នៅក្នុងរដូវដាំដុះនោះ។

អាសូតក្នុងជីគីមីដូចជាជីអ៊ុយរ៉េ ប្រើប្រាស់មានការបាត់បង់តិចជាងក្នុងទម្រង់ដទៃទៀត ។ ដូច្នេះសម្រាប់ដំណាំស្រូវ គួរប្រើជីអ៊ុយរ៉េដែលមានលក្ខណៈងាយស្រួលប្រើប្រាស់ គ្រប់គ្រងនិងដឹកជញ្ជូន។ ប៉ុន្តែវាអាចមានការបាត់បង់ច្រើន នៅពេលដែលការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់វាមិនបានសមស្រប។

តើគួរបាចជីអាសូតក្នុងបរិមាណប៉ុន្មាន?

កម្រិតអាសូតត្រឹមត្រូវសម្រាប់បាច អាស្រ័យទៅលើប្រភេទដី ពូជ (ទំនើប ឬប្រពៃណី) ប្រព័ន្ធផលិតកម្ម (ស្ទូង ឬពង្រោះ) រដូវកាល (រដូវប្រាំង ឬរដូវវស្សា) និងអាយុកាលរបស់ដំណាំ (ស្រូវស្រាល កណ្តាល ឬធ្ងន់)។ កម្រិតជីដ៏ល្អបំផុតសម្រាប់បាច គឺអាស្រ័យផងដែរទៅលើតម្លៃជី និងតម្លៃស្រូវ។ កត្តាទាំងអស់នេះនឹងមានឥទ្ធិពលទៅលើទិន្នផលដែលទទួលបាន។ បច្ចុប្បន្ននៅប្រទេសកម្ពុជាមិនទាន់មានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីព្យាករណ៍ឲ្យបានត្រឹមត្រូវនូវកម្រិតជីសមស្រប ដោយផ្អែកលើកត្តាទាំងអស់នោះឡើយ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កន្លងមក វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា (CARDI)បានធ្វើការផ្សព្វផ្សាយអនុសាសន៍នៃការប្រើប្រាស់ជីសម្រាប់ដំណាំស្រូវ ទៅតាមក្រុមដី។

តើពេលវេលាណាដែលល្អបំផុតដើម្បីបាចជីអាសូត?

ការបាចអាសូត ត្រូវផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃដំណាក់កាលនីមួយៗរបស់ដំណាំ។ តម្រូវការអាសូត មានជាប់ជាប្រចាំនៅគ្រប់ដំណាក់កាលលូតលាស់របស់ដំណាំ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលបែកគុម្ព គឺជាពេលវេលាមួយដែលតម្រូវការអាសូតមានកម្រិតខ្ពស់ ដូច្នេះកង្វះអាសូតនៅដំណាក់កាលនេះ ធ្វើឲ្យចំនួនដើមបែក និងចំនួនកួរថយចុះ ជាហេតុនាំឲ្យទទួលបានទិន្នផលទាប។ នៅចន្លោះដំណាក់កាលកំណកំណើតកួរ និងចេញផ្កា ក៏ជាពេលវេលាមួយដែលតម្រូវការអាសូតមានកម្រិតខ្ពស់ដែរ ហើយប្រសិនបើមានកង្វះអាសូតនៅដំណាក់កាលនេះ វានឹងបន្ថយនូវចំនួនគ្រាប់ក្នុងមួយកួរ ឬប្រសិនបើកង្វះអាសូតកើតមាននៅក្នុងដំណាក់កាលគ្រាប់ដាក់ទឹកដោះ នោះទម្ងន់គ្រាប់នឹងធ្លាក់ចុះ។ ការបាចជីអាសូតហួសកម្រិត ក្នុងវគ្គលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវ អាចបង្កឲ្យមានស្លឹកច្រើនហួស និងដើមខ្ពស់។ បញ្ហានេះនឹងធ្វើឲ្យមានការដួលដើម និងបន្ថយការធ្វើរស្មីសំយោគ ហើយបណ្តាលឲ្យទិន្នផលស្រូវថយចុះ។

ប្រភេទនៃដំណាំស្រូវ	ស្រូវសន្ទូង			ស្រូវពព្រោះ		
	បាចមុនពេលស្ទូង	បាច ៣០ ថ្ងៃក្រោយស្ទូង	បាចពេលកំណកំណើតកួរ	បាចនៅពេលព្រោះគ្រាប់	បាច ៤០ ថ្ងៃក្រោយព្រោះ	បាចពេលកំណរកំណើតកួរ
ស្រូវស្រាល	៥០ %	0	៥០ %	៥០ %	0	៥០ %
ស្រូវកណ្ដាល	៣០ %	៤០ %	៣០ %	៣០ %	៤០ %	៣០ %
ស្រូវធ្ងន់	៣០ %	៤០ %	៣០ %	៣០ %	៤០ %	៣០ %

ការបាចជីអាសូតរំលែកជាបីដងនៅក្នុងវដ្តជីវិតរបស់ដំណាំស្រូវ បង្កើនទិន្នផលជាងការបាចតែមួយដង ឬពីរដង។ នៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានដាំដុះអាស្រ័យលើរបបទឹកភ្លៀង ការបាចជីអាសូតបំបែកមានអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមទៀតក្នុងការគ្រប់គ្រងជីអាសូតឲ្យបានល្អតាមកាលៈទេសៈ និងសម្រួលដល់ការបាចជីអាសូតបំប៉ន នៅពេលដែលមានលក្ខខណ្ឌល្អប្រសើរ។ តារាងខាងលើបង្ហាញពីពេលវេលាសមស្របសម្រាប់ការបាចជីអាសូតតាមកម្រិតណែនាំនៅរដូវប្រាំង និងរដូវវស្សា។

តើត្រូវបាចអាសូតដូចម្ដេច?

ការស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញថា បរិមាណអាសូតច្រើនជាង ៥០ ភាគរយ ត្រូវបានបាត់បង់តាមរយៈការភាយ នៅពេលដែលបាចវាទៅក្នុងទឹក។ ការបាត់បង់អាសូតមានកម្រិតខ្ពស់ដូចគ្នា ប្រសិនបើដីនោះជួបគ្រោះរាំងស្ងួត ហើយបន្ទាប់មកលិចទឹកសារជាថ្មី។

ដីនៅប្រទេសកម្ពុជាដែលមានសមត្ថភាពចាប់យកទាប បរិមាណអាសូតដ៏ច្រើន អាចនឹងត្រូវបានបាត់បង់តាមការជ្រាបចុះក្រោម និងតាមការហូរចេញ កាលណាគេបាចវានៅដើមរដូវ។ គេអាចបន្ថយការបាត់បង់អាសូត បានមួយភាគធំ កាលណាគេបង្កប់វាទៅក្នុងដី(ក្រោមជម្រៅ ៤ ស.ម) និងប្រសិនបើគេបាចអាសូត ក្រោយពេលដែលដីលិចទឹករួច ឬក្រោយបង្កប់សារធាតុសរីរាង្គរួចហើយ។ ការបង្កប់ជីអ៊ុយរ៉េ ទម្រង់ជាគ្រាប់ក៏បន្ថយការបាត់បង់អាសូតគួរឲ្យកត់សម្គាល់ដែរ ប៉ុន្តែទាំងជី ទាំងការអនុវត្តន៍អាចមានការលំបាកចំពោះលក្ខខណ្ឌប្រទេសកម្ពុជានាបច្ចុប្បន្ន។

សម្រាប់ស្រែទំនាបអាស្រ័យលើរបបទឹកភ្លៀង ជាពិសេសក្រុមដីព្រៃខ្មែរ ប្រទះឡាង បាកាន និងអូរ៉ាំង ត្រូវបង្កប់ជីសរីរាង្គទៅក្នុងដីឲ្យបានពី ៣ ទៅ ៤ សប្តាហ៍ មុនពេលធ្វើការដាំដុះ។ គួរបាចជីអ៊ុយរ៉េបង្កប់ភ្លាមៗទៅក្នុងដី រួចពន្លិចទឹកមុនពេលស្ទូង ឬព្រោះគ្រាប់។ ប្រសិនបើមានភ្លៀង ហើយទឹកហូរឆ្លងកាត់ពីស្រែមួយទៅស្រែមួយទៀត ចូរកុំបាចជីឲ្យសោះ ហើយរងចាំរហូតដល់ទឹកឈប់ហូរ។ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានការគ្រប់គ្រងទឹកបានល្អ (ស្រែស្រោចស្រពរដូវប្រាំង) គួរបង្ហូរទឹកចេញឲ្យអស់ពីក្នុងស្រែ ហើយបាចជីអាសូត ដោយបង្កប់ទៅក្នុងដី រួចបញ្ចូលទឹកសារជាថ្មី។